

Ant. v. Giesbreg. Ant. v.

Nf. 59.1.

AD
CELEBRANDA NATALIVM
IESV SOLEMNIA

SENATVS ACADEMICI
AVCTORITATE

INVITAT

D. GVILIELMVS FRIDERICVS HVFNAGEL
FACVLTATIS THEOLOGICAE H. T. DECANVS

Dissertur super Psalmo XXII.

ERLANGAE

TYPIS IVNGEANIS

AD

CELEBRANDA NATALIVM

IESV SOLEMNIA

SENAEVS ACADEMIAE

ANNO DOMINI

MDCCCLXXII

D. GUILIELMVS FRIDERICVS HERRMANN

PROFESSOR PRAECEPTOR

ORATIONE

ERLANGAE

IN AEDIBVS ERLANGENSIBVS

Magnum quoddam est onus atque munus, suscipere atque profiteri, se esse eum, qui, reiectis multorum opinionibus, aliam aliamve sequatur. Quod si vero res ipsae, circa quas occupatur multorum eorumque gravissimorum virorum acumen, eiusmodi sunt indolis atque naturae, ut magis ad ipsum Summi Numinis cultum, quam ad nos nostramque vitam videantur pertinere, multaque iam hominum et antiquitatis auctoritate habeant praeclaram speciem probationis; infitari nemo possit, admodum augeri oneris munerisque gravitatem. Quae cum ita sint, etsi laetar, constare inter Theologos, veritatem religionis christianae non esse multitudine prophetiarum messianarum metiendam*); in ea tamen sum

A 2

senten-

*) Conf. si placet, diss. nostram super Psalmis prophetias Messianas continentibus, P. I. p. III. ibique laudatum ERNESTI librum,

sententia, ut credam, psalmum vigesimum secundum de tabulis canticorum messianorum eximi a nemine posse sine gravi reprehensione. Quod, cui mirum videatur, adeat is variorum, etiam praestantissimorum interpretum super hoc argumento libros, ut suis ipse videat oculis, in omni alia re dissentire facilius inter se, quam si forte quaestio oritur de ipso carminis argumento et usu. Hanc enim ad unum fere omnes ita tractant et solvunt, ut, etiamsi alii aliis utantur rationibus, quibus notiones messianas illi inesse contendunt; in eo tamen consentiant paene omnes, nullum esse, quotquot sint argumenti prophetici carmina, quod hoc praeclearius ultima Messiae fata certiusque canat.

E multis unicum exemplum afferam. Vberius in peculiari libro *) exponit LESS, Vir S. V., praecipua, quibus veritas religionis christianae nititur argumenta, atque, cum ad ea progreditur, quae ducuntur ex insignioribus V. T. oraculis, ingenue fatetur, psalmum hunc esse grave carmen ac plenum, quo restitutor felicitatis humanae, in crucem actus et iam moriens, Dei laudes celebraverit. Qua quidem viri celeberrimi sententia, moniti de nostra qualicunque psalmi vigesimi secundi expositione **), rem gratam lectori-

*) Cui titulum fecit: Ueber die Religion, ihre Geschichte, Wahl und Bestätigung. Der zweite Band oder Beweis der Wahrheit der christlichen Religion. Göttingen 1785.

**) Quam dedimus praeterito anno, cum solemnia pentecostes essent indicenda.

lectoribus factum esse putamus, si, omnibus ac singulis rationibus Theologi Göttingensis, aequa lance ponderatis, ad ea praecipue mentem nostram dirigamus, quae faciunt et ad cognitionem nodosae quaestionis, et ad solutionem eius. In quo vero negotio versabimur ita, ut, si quando rem omnem ad sententiam deferre coacti simus, intelligant aequi harum rerum arbitri, nos omni carere invidia et ambitione, quippe qui, prolatis aliorum sententiis, eam tandem amplectamur, quae nulla re magis, quam sola veritate commendabilis nobis visa est. Iam itaque paullo curiosius inquiramus in hunc psalmum, atque potissimum in ea verba, quae, nisi fallax est interpretum bene multorum opinio, tam clare tamque aperte Messiae fata describunt, ut carmen hoc non a Iudaeo olim factum, sed a Christiano fictum videatur *). Servabimus autem in exponendis iis rationibus, quae huic psalmo notiones messianas vindicant, ordinem quendam et modum, auctori operis iam iam laudati, valde probatum **), atque

Primum audiamus fletus gemitusque eius, qui de vexationibus et contumeliis, iisque dirissimis, a POPVLO IV-

A 3

DAICO

*) I. c. „Wer diese, so viel mir möglich war, getreue Uebersetzung des XXII. Ps. mit Aufmerksamkeit gelesen hat: der wird so viele, so punctliche, und so auffallende Aehnlichkeit mit der Leidensgeschichte Jesu finden: das man fast glauben möchte, ein *Christ* habe den Psalm erdichtet, wenn er nicht schon Jahrhunderte vor dem Christenthum, in den Händen der geschwornen Feinde Jesu gewesen wäre.“

**) pag. 671.

DAICO sibi illatis queritur. *Ego vero, lamentatur ille, nullus sum. Vermem me, non hominem sentio. Heu me contentum et abiectum! Me viso rident, oreque distorto capite nutant *)!*

Est sane, qui haec et id generis alia legerit, nemo, quin intelligat et sentiat, quam iusti sint questus, lacrimae, et vota, in quibus effusum paene deploramus hominem, cum tot tantisque molestiis conflitantem, et adeo tabescentem in calamitate. Neque possit Christianorum quisque ignorare, restitutorem salutis nostrae in aerumnas omnes incidisse, itaque fuisse adfectum, ut nemo unquam. At enim vero tantum adest, ut, quae potissimum in hoc carmine recensentur aerumnarum, periculorum, et vexationum genera, si vitam Iesu excipias, nusquam similia reperiantur; ut potius, re altius investigata, nihil ibi dictum intelligatur, quod non aequè bene, ne dicam melius, in omnem alium, quam in ipsum Iesum, possit transferri. Taceo querelas, quae ab eius animo et ingenio tantum, quantum ab ipsa vitae fatorumque suorum historia aliena videntur. Dandum enim est aliquid inflammationi animorum, qua sine bonus poeta nemo potest existere, quamque solent alias adflatum*), et quasi furorem nominare. Huic vellem illa verba imputare:

Te

*) Cf. quae super his verbis in peculiari commentatione differuimus pag. 6. seqq.

**) *Φερομενοι*, inquit P E T R V S, *υπο πνευματος αγιου ελαλησαν οι αγιοι θεου ανθρωποι*. Cf. quae ad h. l. adnotavimus in *Theol. Bibl.*

~~_____~~

7

Te interdiu invoco, mi Deus, nec Tu exaudis,
noctuque, nec est remissio mihi —
Circumdat me agmen taurorum,
me cingunt Basanici boves,
fauces in me immani diducunt hiatu *).

quae, cum nec fatis apta sint ad exprimenda piissimi in Deum animi sensa, nec ad adumbrandum Iesu, e cruce pendentis, mortem idonea, melius ad ingenium poetae, quam ad usum vulgarem, et ipsam notationem accipiuntur. Aliter se res haberet, si, quem loquentem poeta inducebat, deploraret rerum suarum statum, non ex malevolentia hominum singulorum, sed ex consensu concentuque TOTIVS POPVLLI, miserum. Ille enim ipse Iesus, a suis civibus **), quos esse salvos voluit, omnino reiectus, odium paraverat sibi non plurimum, sed universae gentis. Age iam, percurramus vitam et fata virorum omnium, fama apud Iudaeos florentium, et invenies in iis neminem, qui se, aequae ac Iesus, odio civium suorum contumeliis laceffitum possit palam declarare. E contrario fuerunt bene multi, qui se sentiebant adeo vexatos a prava perversaque inimicorum hostiumque caterva, ut
ipsum

P. I. pag. 20. et in diss. I. de psalmis prophet. mess. continent.
p. XX. seqq.

*) Vberius hos versus exposuimus in diss. super Ps. XXII. priori,
pag. 4. seqq.

**) Ioh. I. 10. 11.

ipsum hoc carmen illorum potius, quam Iesu vitam canere videatur. Ad unum itaque Davidem, ut mittam alios, animum et oculos adplicamus. Superfite adhuc Saulo, multoque etiam magis post mortem eius, cum ipse regno praeesset, in quot quantisque periculis animum eius, erectum et fiducia in Deum plenum, mirantes adfectum videmus. Exponit ille, non in uno carmine, eodem fere modo, quem tenet psalmus vigesimus secundus, iniurias ab inimicis sibi illatas; in summo se esse et praesentissimo mortis periculo queritur; ardentissimis precibus implorat Supremi Numinis auxilium, iam diu multumque frustra flagitatum; exhortatur semet ipse, grata parati olim auxilii memoria, finemque tandem querelarum facit spe fretus certa, fore, ut, qui cuncta gubernat, deserat neminem, atque suis potissimum cultoribus adversus improbos inimicorum conatus, honores, rem familiarem, atque ipsam adeo vitam defendat. In qua quidem sententiarum serie, omni-que simul argumenti tractatione, id maxime notatu dignum videtur, quod, in summo rerum discrimine, Davidem nihil adiuvet et erigat magis, quam pia et adtentissima favoris Dei in cultores suos cogitatio. Haec enim atque talia apud animum repetenti non poterat non ante oculos versari promissionum divinarum et fides et praestantia. His in-nixus, etiamsi se hostibus undique cinctum videat, spem tamen alit certissimam, futurum esse, ut, superatis eorum agminibus, supplicationem Deo pro singulari eius merito possit decernere. Qua re etiam factum est, ut, quando David opem auxiliumque Numinis implorat, vota simul nuncupet eius.

eiusmodi: miserere mei! TVAS enim laudes velim celebrare, Sioneque de TVO exultare auxilio *). Neque hoc admiror, quod ille semper fuis pro salute vitaeque precibus iungat commemorationem laudis, qua Deum adeo sibi propitium expertus, amorem eius et benevolentiam, sit celebraturus. Erat nimirum cultus, quo religio Dei apud Iudaeos continebatur, ea ratio atque conditio, ut, quidquid augebat eorum apud externos gloriam atque honorem, id proprie et unice ad Deum ipsum pertineret **). Atque, cum a nemine respublica Iudaeorum, ullo unquam tempore, felicius administrata, et quibuscunque rebus posset, vel belli, vel domi, magis aucta esset, quam a Davide, rege, si quis unquam divinitus constituto ***); quid est, quod nos offendat, si vitam suam non sibi solum, et populo, sed ipsi etiam Deo servatam esse, aperte palamque dicat? His monere volui lectores, ne haereant in verbis:

Omnes

*) Cf. Pf. V, 12. VII, 18. IX, 14. 15. XIII, 6. XIV, 7. quibus addi possunt alia loca, bene multa.

**) Plura, quae huc spectant, dedimus in *Theol. Bibl.* P. I. pag. 321. originem et usum vocabuli שׂרָפָה inquirentes.

***) Ex innumeris, quae possunt afferri, librorum V. T. locis, unum depromam, eumque classicum Pf. LXXVIII, 70. seqq.

Omnes se miseri DEO submittant,
vitam enim meam servavit SIBI *);
atque

*) Ita vertimus **לֹא הָיָה נַפְשׁוֹ לֵא** Pf. XXII, 30. Cf. diss. nostram super hoc Psal. p. 15. Praeter auctores, ibi laudatos, qui testes adferunt lectioni: **נַפְשׁוֹ לֹ הָיָה**, adeant lectores DE ROSSI Var. lect. T. IV. cuius ad h. l. verba haec sunt: „**נַפְשׁוֹ** Kenn. 373, forte 235, videtur primo meus 864, LXX, V, VI, VII editio graeca, „Syr. Ar. communis et Maroniticus, Vulg. sicque Houb. Not. Crit. „T. II. pag. 15. MICHAELIS Bibl. Or. T. XII, p. 130. XAV. MAT. „THAEI *Salmi trad.* T. VII. p. 44. — **לֹ** Kenn. 328, primo „meus 645, LXX, Aquila, Syr. Vulg. Ar. communis et Mar. Symm. „et Theodot. vel non legerunt, vel legerunt **לֹ**.“ Neque me meae adhuc poenitet sententiae, fustus l. c. expositae, licet aliter sentiat Ill. EICHHORN, qui masorethicae favet lectioni, simulque S. V. DATHII versionem, quam contra quaedam monuimus, admodum probat. „Optime enim, inquit, verba: *qui se ipse servare non potest* „**לֹ** morituro respondent.“ Vid. Allgem. Biblioth. der bibl. Literatur. T. I. p. 506. Aliter, et mecum sentientem video IACOBVM KANTELAAR in *Specimine altero observationum philologicarum et criticarum ad quaedam V. T. loca*, Lugd. Bat. 1781, qui pag. 31—41. accurate tractat h. l. eumque vertit: „edent et adorabunt (i. e. gratissimo animi sensu his tantis bonis fruuntur) omnes humiles terrae; „prosternent se coram ipso tenues quique et abiecti.“ (**דְּשָׁנֵי אֶרֶץ**) ex usu vocabuli **דְּשָׁנֵי** arabico, mihi quidem a SCHVLTIENSIO non admodum probato. Nec est, cur a communi tritoque eius usu recedamus. Voluit enim auctor, iungens **דְּשָׁנֵי אֶרֶץ** cum **עָפָר** **דְּרֵי עָפָר** non obscure *notam universitatis* exprimere. Cf. *Ies* V, 14. *Prov.* XI, 3. coll. *Ier.* XXXII, 19. *Matth.* V, 45.) Deinde multa lectu digna

atque rati, haec de Davide nullo modo posse pronunciari, meis me contra armis pugnare putent. Adde, quod car-

mina

digna adfert ad impugnandam sententiam eorum, qui יררי עפר designare credant *homines pulvere terrae iam obrutos*, i. e. *mortuos s. sepultos*, ultimaque verba נפשו לא היה cum exponeret; egeni, *quorum minime vegeta esset aut florens conditio*, „forte, inquit, „praestabit cum DVRELO, MICHAELE, STRINTRA, aliis, versio- „nem graecam et syr. secutis, hoc membrum ad sequentia referre, „et legere לו נפשי *anima mea ipsi vivet*; proles mea ei serviet etc. „Certe ea lectio valde commendatur a facilitate et convenientia cum „universa serie orationis.“ Eodem fere modo eandem profiteretur, quam nuper professi sumus super *Pf. XXII, 10.* (cf. *diff. nost. p. 7.*) sententiam, aliis licet ductus sit rationibus et a nostris omnino alienis. Suadet nimirum coniecturam lectionis גוני pro גרי, coll. *Pf. LXXI, 6.* (utrumque locum DE ROSSI male reliquit intactum, KENNICOTTO praeter *plenam et defectivam lectionem* ad eum nihil adnotante). Qua cum, si conferas Cel. KOEHLERI coniecturam גרי pro גוני ex loco parallelo *Pf. XXII, 10.* in *Repertor. P. XIII, p. 139,* erit difficile dictu, in cuius transeas sententiam? Sane, si quid iudico, duplex lectio גרי et גוני integritatis suae documenta habet. Nam codices non solum, quantum hucusque constat, omnes, utramque constanter servant; verum etiam inter antiquos interpretes, praeter Syrum, unum forte locum ex altero emendantem, alium vix invenies, a lectione textus masorethici aberrantem. Quae, quoniam se recte habet, omnis res redit ad veram vocabuli גרי originem, quam a verbo גור, arab. גار (cf. MICHAEL. suppl. P. II. p. 283.) *erumpere, abrumpere* bene derivant. At *erupcionem ex utero h. e. infantis recens nati descriptionem* hic quaerere, ut non

mina elegiaca, psalmodum inserta libro, fere omnia, praefertim vero Davidica, hanc quasi normam sequuntur, et, sive res ipsas spectes, sive verba, a psalmo vigesimo secundo differunt parum *).

Quor-

non inepte monet auctor noster, parallelismus membrorum vetat. Ob hanc ipsam causam nos etiam vertimus

praesidium ab utero

Samarit. גָּרָה in subsidium advocantes. Iam vero moniti de usu huius vocabuli *Iob*, XXXVIII, 8. *Mich.* II, 10. eiusque parum certa a גָּרָה derivatione, mutavimus sententiam eo lubentius, quod non turbatur membrorum parallelismus, vertendo:

Sanc matris me liberasti utero,

Ad ubera eius sidebam Tibi!

Apte potius et concinne respondent haec sequentibus:

In Te sum, cum nascerer, proiectus,

A matris alvo Deum Te veneror meum!

Is omnino sensus etiam inest loco parallelo *Pf.* LXXI, 6. quocum conferri meretur solemnem Arabum formula: *הוֹסֵבִי אֱלֹהִים וְנָעַם אֱלֹהֵיכֶם* *sufficit mihi Deus, o praeclarum moderatorem!* *נָוִי* enim, suadente olim SCHVLTIENSIO ex Arab. *נָוִי pensavit, retribuit*, (ut Chald. *גָּוָא*) est derivandum. Cf. KANTELAAR p. 29, 30; DATHE ad h. l., et MICHAELIS l. c. Atque haec fere dicere habui de significatione vocabulorum גָּרָה et נָוִי, quae, si lucis aliquid adferunt ei carminis loco, quem in priori differt. super *Pf.* XXII, attingi saltem; id debeo humanitati SCHVLTIENSII, viri Cel. mihiq; amicissimi, qui copiam mihi fecit speciminis modo laudati.

*) Nisi redire cogere, unde digressi sumus, uberius exponeremus omnia loca et singula carminum libri psalmodum, in quibus illa mire cum

Quorsum igitur haec disputatio? quorsum? ut intelligant lectores, hic non audiri eiulatus et gemitus Messiae, deplorantis iniurias gravissimas, ab universo POPVLO IVDALICO, non a singulis tantum civibus, sibi iniunctas; sed eius, qui multorum hostium, ferorum nimis et immanium, impetus reprimere studeat ac retardare. Sed nolo progredi longius.

Ad secundum iam pervenimus argumentum, exinde petitum, quod inimici eius, qui in hoc psalmo suis se precibus ad Deum vertit, iisdem omnino verbis utantur, quibus Christum olim,

B 3

cruci

cum hoc nostro consentiunt. Quod ut faciant lectores, et ad ea addendant, inter legendum, quae hanc nostram stabiliunt et augent sententiam, vehementer oro. Sunt autem, in quibus vires periclitari suas suumque ingenium exercere possint haec fere carmina: Pf. III. IV. V. VI. VII. IX. XI. XII. XIII. XIV. XVII. XVIII. XXIII. XXV. XXVII. XXVIII. XXX. XXXI. XXXIV. XXXV. XXXVIII. XL — XLIII. LIV — LVII. LIX. LXI. LXII. LXIV — LXIX. LXX. LXXI. LXXV. LXXVII. (v. 8 — 21. coll. Pf. LXXVIII. CXXXV. CXXXVI.) LXXXVI. LXXXVIII. CXXIII. CXL. CXLII. CXLIII. Quae quidem variorum auctorum, unum argumentum varie tractantium, carmina, si quis conferat cum Pf. XXII. is statim intelliget, ob solos fetus gemitusque eius, qui de vexationibus et contumeliis, iisque dirissimis, a POPVLO IVDALICO sibi illatis, queritur, inter messiana carmina hoc referri non posse. Quam mire concordat Pf. XXII, cum Pf. LXXI. hic, tranquillo animo, in summa senectute, ille, mente metu commota, in aetatis summo flore scriptus! Sed haec tantum delibari, non pertractari possunt in hoc loco et tempore.

cruci adfixum, MATTHAEO teste, *vexabant cives sui, et vulnerabant*. Equidem, si dicendum, quod res est, non video, quae vis insit huic argumento, quamque habeat eruendae veritatis ac confirmandae potestatem. Quid? Ipsissimis illis verbis illuserant Christo immanissimi foedissimique homines, (quis enim alius ita inter cruciatus exciperet quemquam, misericordia digniorem, quam contumelia?) ane credimus, aliud inde posse probari, quam id, quod nemo negaverit, ad illa psalmi verba adlusisse hos homines, eaque aptasse nequissimis suis et temerariis, Iesum deridendi et contemnendi, consiliis? Iam non urgeo, quod a vero non alienum videtur, istos ex infima plebe irrisores, suo sane contentos fuisse verborum iniuriosorum et contumeliosorum quasi thesauro, nec *potuisse*, si *voluissent*, illa pronunciare aurei carminis verba. Neque is ego sum, qui credat, inesse verbis MATTH. XXVII, 46. 49. *) irrisorum ignorantiae documentum. Est enim eiusmodi hominum mos atque consuetudo, ut verbis ludant, impenseque laententur, ex ipso verborum sono, male intellecto, vel studiose aliter accepto, trahere garrindi calumniandique materiam.

Verum tamen, quoniam res ipsa docet, omnino fieri non posse, ut ex infimorum e plebe hominum dictis, adferatur aliquid lucis obscurae, de carminibus messianis, quaestioni; nolo

*) *Ανεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνὴ μεγάλη, λέγων. Ἡλι, Ἡλι λαμα σαβαχθάνι. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐλέγον. Ἄφες, ἰδῶμεν εἰ ἐρχεται Ἡλίας σῶσαι αὐτοῦ.*

nolo his immorari diutius. Accedit, quod constat inter peritos harum rerum et intelligentes arbitros, errare, qui, cum IESVS prima huius carminis verba ore pronunciaſſet ſuo*), credant, illud inter meſſiana ſimul carmina ab eo eſſe relatum. Quod ſi igitur (quis enim vetat ita ratiocinari?) gravi hac voce: *Mi Deus! mi Deus! Cur derelinquis me!* neque potuit, neque etiam *voluit* efficere, ut carmen, quod ſic exorditur, ſtatim in meſſianis ponatur; nihil eſt quod dubitationem adferat, quin aberrent a iuſta ratione interpretationis, qui pſalmum vigefimum ſecundum, ob iſtos nequiſſimorum hominum ſermones, quos ex eo forſan hauserant, Meſſiam canere ſibi perſuadent. Sed quid ego argumentor? Quid plura diſputo? Graecum N. T. textum inſpiciamus, et in eo nihil inveniri, quod *ſoli* huic carmini peculiare ſit et proprium, certo mirabimur. Iam omnem, ut facilius hac de re poſſit iudicari, locum deſcribamus: „Cruci adſiguntur cum Ieſu duo latrones, alter ad dextram, alter ad ſiniſtram. „Obambulantes ei illudebant, et *capite nutantes* dicebant: „Tu vero templum deſtruis et triduo inſtauras! Iam nunc ſerva teipſum! Si Dei filius es, deſcende de cruce! Nec „aliter pontifices, cum legis interpretibus, et ſenatoribus**). „Alios, illudentes ei obmovebant, fervavit, ſemet ipſe non „potest ſervare! Si rex eſt Iſraelitarum, relinquat crucem, ut

*) Eſt *novem* argumentis in illo, quem ſaepe iam laudavimus libro, non ſine ſtudio et arte, pro vi et dignitate *Pſ. XXII.* meſſiana pugnatum ſit; tamen ibi commune illud, quod ducere ſolent e primis eiusdem verbis, alto ſilentio eſt praetermiſſum. Id quod parum ei in eſſe roboris, ſatis iam et luculenter probat.

***) Quos inter plebem verſari eiusdemque imitari mores aeque miror, ac doleo. Verum, ſi periti in arte pſalmum vigefimum ſecundum detorquebant ad irriſiones et contumelias, quid illis temporibus de argumento eius meſſiano doctores Iudaeorum iudicaverint, intellectu difficile non eſt.

„ut ei fidem praestemus et obedientiam. DEO FIDIT, LIBE-
 „RET EVM, CUI FAVET. SOLEBAT ENIM DICERE: EGO
 „SVM DEI FILIVS. Atque idem ei latrones, e cruce penden-
 „tes, exprobrabant *).“ Nihil est, praeter *singula* verba, quod
 in hac omni narratione de psalmo vigesimo secundo monere
 possit lectores. Non enim vereor, ne sint, qui me caecuti-
 re contendant, cum ego, *nutantes capite* homines, in utro-
 que loco ante oculos lectoribus obversantes, videar non
 videre. Video sane, immo video; verum a me non possum
 impetrare, ut, qui tritus iam, et inter eiusmodi potissim-
 um homines receptus, capite nutando aliis illudendi, mos
 est, eum ipsum agnoscendae imaginis Messiae, rifui publico
 expositi, habeam documentum. At obloquetur mihi forsitan
 aliquis: Dabo tibi hoc; cum tamen mecum senties, verba:
πρωιδεν επι τον θεον, ρυπαρω νυν αυτον, ει θελει αυτον, si quae
 alia, suam huic fonti debere originem! Quae cum ulteriori
 egeant disputatione, pluraque supersint argumenta, tractanda
 uberius, abrumpere filum, et, quae restant, proximae disse-
 rendi opportunitati reservare cogimur.

Quod reliquum est, agite iam, ORNATISSIMI COMMILITO-
 NES, ornate et celebrate nati IESV solemnna, non illa solum
 in templis frequentia, sed augustiori etiam, quo vos beatissi-
 mos praedicamus, animi cultu. Hoc qui profequuntur
 IESVM CHRISTVM, auctorem salutis nostrae vere divinum,
 ii corruptelarum illecebris, quibus alios delinitos deplora-
 mus, non irretiti, solemnium nati IESV memoriam novis
 semper celebrabunt virtutibus.

*) *Matth.* XXVII, 38 — 44.

(L. S.)

Fer. nato Iesu sacr. d. I. MDCCLXXXIX.

*) *leg. p. 5. l. i. facturi, p. 6. not. *) peculiari. et p. 7. l. 7. adumbrandam.*

Fd 3984

ULB Halle 3
002 164 590

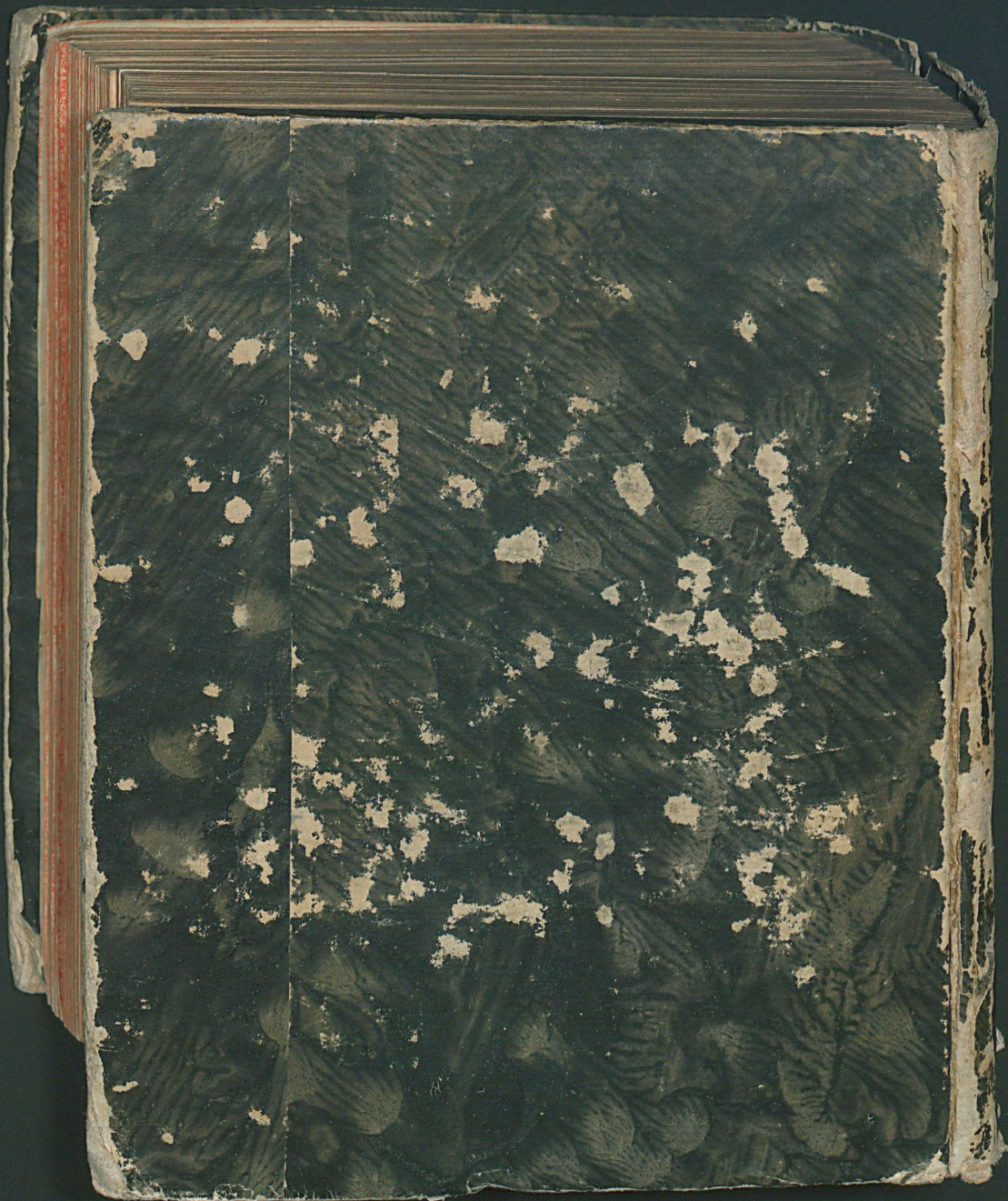

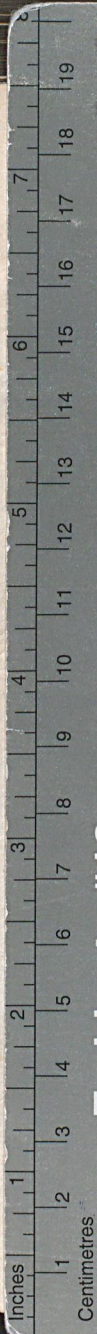
TA-OL

V317

MW

B.I.G.

Farbkarte #13

20

AD

DA NATALIVM

SOLEMNIA

ACADEMICI

RORITATE

VITAT

RIDERICVS HVFNAGEL

OLOGICAE H. T. DECANVS

u.

per Psalmo XXII.

ANGAE

VNGEANIS

